

17.5.2013

Jakelun mukaan hankkeesta vastaavat

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA, GASUM OY, HELSINGIN ENERGIA JA METSÄ FIBRE OY
Joutsenon puupohjaista biokaasua tuottava biojalostamo

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Gasum Oy, Helsingin Energia ja Metsä Fibre Oy ovat toimittaneet 25.2.2013 Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (Kaakkois-Suomen ELY) YVA-lain mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman koskien puupohjaista biokaasua tuottavan biojalostamon rakentamista Lappeenrantaan Metsä Fibre Oy:n Joutsenon tehdasalueelle.

Hankkeen nimi:

GASUM OY, HELSINGIN ENERGIA JA METSÄ FIBRE OY Joutsenon puupohjaista biokaasua tuottava biojalostamo

Hankkeesta vastaava ja yhteystiedot:

Gasum Oy, PL 21, 02151 Espoo
Helsingin Energia, 00090 Helen
Metsä Fibre Oy, PL 30, 02020 METSÄ

Hankkeesta vastaavan käyttämä konsultti:

Pöyry Finland Oy, Jaakonkatu 3 01620 VANTAA

Yhteysviranomainen:

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä Kaakkois-Suomen ELY-keskus), PL 1041 Kouvola.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely:

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Biojalostamon toteuttaminen edellyttää ympäristövaikutusten arviointimenettelyä YVA-asetuksen 6§:n hankeluettelon kohdan 6e perusteella: Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005) tarkoitettuja vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti valmistavat tehtaat.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma tarvittavista selvityksistä sekä arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelman ja tämän lausunnon perusteella hankkeesta vastaava laatii hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, jossa esitetään mm. hankkeen eri toteuttamisvaihtoehtot ja niiden keskeiset ympäristövaikutukset sekä haitallisten vaikutusten mahdolliset lieventämiskeinot. Arviointiselostuksen valmistuttua elokuussa 2013 se tulee vastaavaan julkiseen käsittelyyn kuin arviointiohjelma.

Hanke ja sen perustelut

Gasum Oy, Helsingin Energia ja Metsä Fibre Oy suunnittelevat biojalostamon rakentamista Lappeenrantaan Metsä Fibre Oy:n Joutsenon sellutehtaan alueelle. Biojalostamo tuottaisi uusiutuvasta raaka-aineesta valmistettua puupohjaista biokaasua, joka siirrettäisiin Gasum Oy:n kaasuverkostossa käyttökohteisiin muun muassa Helsingin Energian Vuosaaren voimalaitokselle.

Puupohjainen biokaasu on uusiutuvaa polttoainetta, joka valmistetaan kaasuttamalla biomassaa. Tuotettava kaasu vastaa koostumukseltaan maakaasua. Se soveltuu käytettäväksi kaikissa samoissa käyttökohteissa kuin maakaasukin. Sen siirrossa sekä jakelussa voidaan hyödyntää olemassa olevaa maakaasuverkostoa. Tässä hankkeessa biokaasun tuotannossa käytettäisiin raaka-aineina pääasiassa sellutehtaan puunhankinnan sivuvirroista syntyvää metsähaketta ja kuorta. Puupohjainen biokaasuhanke on ensimmäinen laatuaan Suomessa. Hankkeen tarkoituksena on vastata uusiutuvan energian lisäystavoitteisiin, vähentää hiilidioksidipäästöjä ja parantaa energiatehokkuutta. Hankkeessa ovat mukana kaikki arvoketjun toimijat raaka-aineen hankinnasta kaasun loppukäyttäjään saakka. Hankkeesta vastaavien tavoitteena on saada mahdollisen investointipäätöksen tekemistä varten tarvittavat tiedot valmiiksi vuoteen 2014 mennessä. Hankkeelle selvitetään eri tukimuotoja, joista yhtenä vaihtoehtona on Euroopan Unionin NER300-rahoitusohjelma. Biojalostamon rakentaminen kestää noin kolme vuotta toteutuspäätöksen teosta. Tavoitteena on, että biojalostamon toiminta käynnistettäisiin vuonna 2017, mikäli toteutusedellytykset ovat olemassa.

Tarkasteltavat vaihtoehdot

YVA-menettelyssä arvioidaan polttoaineteholtaan 200 MW:n biojalostamon vaikutuksia. Nollavaihtoehtona arvioidaan tilannetta, jossa biojalostamoa ei rakenneta.

Vaikutusten tunnistaminen ja tarkasteltavan vaikutusalueen raja

Biojalostamohankkeen merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät alustavan arvioiden mukaan kuljetuksiin ja meluun. Muita biojalostamon keskeisiä ympäristönäkökohtia ovat muun muassa raaka-aineen hankinta, päästöt ilmaan ja veteen sekä mahdolliset onnettomuus- ja häiriötilanteet. Arviointimenettelyssä tarkastellaan biojalostamon hankealueella ja sen ulkopuolella sijaitsevien toimintojen ympäristövaikutuksia. Alueen ulkopuolella olevia toimintoja ovat muun muassa biojalostamon rakentamisen ja käytön aikainen liikenne, maakaasuputken rakentaminen ja raaka-aineen hankinta. Arvioinnin raja on esitetty arviointiohjelmassa vaikutuskohtaisesti.

Rakentamisen aikaisia liikenteellisiä vaikutuksia tarkastellaan biojalostamoalueelle johtavien teiden, rautatien ja laivaväylän ympäristössä. Tarkastelualueen laajuudeksi on arviointiohjelmavaiheessa alustavasti määritelty noin kaksi kilometriä. Maakaasuputken maisemavaikutusten tarkastelualueen laajuudeksi on arviointiohjelmavaiheessa alustavasti määritelty putken asentamisen vaativan työalueen leveys, noin 30 metriä. Kulttuuriympäristökohteiden osalta tarkastelualueeksi on määritelty noin kaksi kilometriä hankealueesta. Lisäksi tarkastellaan maakaasun liityntälinjan varressa olevat alueet. Liikenteellisiä vaikutuksia tarkastellaan laitosalueelle johtavien

liikenneväylien ympäristössä. Meluvaikutusten arviointi toteutetaan noin kolmen kilometrin säteellä laitoksesta ja kuljetusreittien varrella. Luonnonsuojelualueet ja valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien kohteet on esitelty YVA-ohjelmassa noin viiden kilometrin etäisyydellä hankealueesta, Natura-alueet noin kymmenen kilometrin etäisyydellä ja paikallisesti arvokkaat kohteet kahden kilometrin etäisyydellä. Jäähdytys- ja jätevesikuormituksen vaikutukset vesialueen veden laatuun, eliöistöön, sedimentteihin ja tarkastellaan Joutsenon tehdasalueen edustalta.

Tiedot hankkeen toteuttamisen edellyttämistä suunnitelmista ja luvista

Hankealue on asemakaavassa teollisuus- ja varastorakennusten korttelialuetta (T). Biojalostamon rakentaminen on mahdollista asemakaavamerkinnän osalta. Biojalostamo varten on haettava ympäristölupa. Toiminnan luvanvaraisuus perustuu ympäristönsuojelulakiin (YSL 86/2000) ja sen nojalla annettuun ympäristönsuojeluasetukseen (YSA 169/2000). Ympäristölupa kattaa kaikki ympäristövaikutuksiin liittyvät asiat kuten päästöt ilmaan ja veteen, jäteasiat, meluasiat sekä muut ympäristövaikutuksiin liittyvät asiat. Hankkeen lupaviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukainen rakennuslupa tarvitaan ennen rakentamisen aloittamista. Lupa haetaan kaikille uudisrakennuksille kaupungin rakennuslupaviranomaiselta.

Ilmailulain (1194/2009) mukaan määrätyn korkuisen laitteen, rakennuksen tai rakennelman ja merkin asettamiseen tarvitaan liikenteen turvallisuusviraston Trafín lupa, jos este voi häiritä lentoliikennettä. Trafille toimitettavaan lupahakemukseen on liitettävä ilmaliikennepalvelujen tarjoajan eli Finavian lausunto esteestä.

Jalostamolle on haettava kemikaalien laajamittaista käsittelyä ja varastointia koskeva lupa Turvatekniikan keskukselta ennen yksityiskohtaisten toteutusratkaisujen tekemistä hyvissä ajoin ennen tuotantolaitoksen rakentamista. Kemikaalien vähäisestä käsittelystä ja varastoinnista tulee tehdä ilmoitus aluepelastuslaitokselle. Kemikaaliturvallisuuksiin liittyvät luvat ja ilmoitukset perustuvat lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisesta käsittelystä (390/2005) sekä asetuksen vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista (855/2012). Nämä lait toteuttavat suuronnettomuusvaaran torjuntaa koskevaa Seveso II –direktiiviä (EY/105/2003).

Muut luvat, joilla on liittymäkohtia ympäristöasioihin, ovat pääosin teknisiä lupia, joiden pääasiallinen tarkoitus on työturvallisuuden varmistaminen ja aineellisten vahinkojen estäminen. Tällaisia ovat muun muassa jätevesien viemäriverkkoon johtamista koskeva lupa, palavia nesteitä koskevat luvat ja vesilupa.

Liittyminen muihin hankkeisiin

Hanke sijaitsee olemassa olevalla teollisuusalueella ja samaan aikaan ei ole suunnitella muita hankkeita, joilla on yhteisvaikutuksia biojalostamon kanssa.

Arviointiohjelmasta tiedottaminen, kuuleminen ja osallistumisen järjestäminen

Kaakkois-Suomen ELY on kuuluttanut ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Lappeenrannan kaupungin ilmoitustaululla 7.3.- 30.4.2013. Kuulutus on julkaistu Etelä-Saimaa sanomalehdessä. Arviointiohjelma on ollut nähtävillä Lappeenrannan kaupungintalolla, maakuntakirjastossa, Joutsenon kirjastossa ja Kaakkois-Suomen ELY:ssä. Lisäksi ohjelma on ollut saatavissa sähköisesti Kaakkois-Suomen ELY:n Internet-sivuilla. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa koskeva yleisötilaisuus pidettiin 13.3.2013. Lausunnot ja mielipiteet tuli toimittaa 30.4.2013 mennessä Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle. Lausunnot pyydettiin seuraavilta tahoilta: Lappeenrannan kaupunginhallitus, Etelä-Karjalan liitto, Etelä-Suomen AVI, Etelä-Karjalan pelastuslaitos,

Museovirasto, Etelä-Karjalan maakuntamuseo, Suomen metsäkeskus Julkiset palvelut, Saimaan vesi- ja ympäristötutkimus Oy, Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry ja Suur-Saimaan kalastusalue.

YVA-menettelyä seuraamaan on koottu seurantaryhmä, jonka tarkoitus on edistää tiedonkulkua ja -vaihtoa hankkeesta vastaavan, viranomaisten ja muiden sidosryhmien välillä. Seurantaryhmään on kutsuttu hankkeesta vastaavan, yhteysviranomaisen, Lappeenrannan seudun ympäristötoimen, Saimaan vesiensuojeluyhdistyksen, Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen, Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiirin, Etelä-Karjalan liiton, Etelä-Karjalan kalatalouskeskuksen, Joutsenon alueraadin, Punnanlahti-Pöyhjänniemen kyläyhdistyksen, Stora Enson Honkalahden sahan ja Metsä Boardin edustajat. Seurantaryhmä kokoontuu kaksi kertaa arviointimenettelyn aikana.

2. ARVIOINTIOHJELMASTA ESITETYT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle toimitettiin arviointiohjelmasta yhteensä 10 lausuntoa ja mielipidettä. Lausunnoissa ja mielipiteissä nähtiin hanke kokonaisuudessaan positiivisena. Lisääntyvän liikenteen vaikutukset nähtiin merkittävinä. Esille nousi myös sosiaalisten vaikutusten arvioinnin tärkeys sekä terveysvaikutuksena lähialueen hengitysilman hiukkaspitoisuus ja sen vaikutus ihmisiin. Energiapuun korjuulla on vaikutuksia maan fysikaaliseen tasapainoon, happamuuteen, ravinnetasapainoon, hiilitasapainoon, metsien tauti- ja tuholaisalttiuteen, metsäluonnon monimuotoisuuteen ja vesiensuojeluun, nämä vaikutukset tulisi ottaa mukaan arviointiin. Kaasulinjan ja siihen liittyvien rakenteiden vaikutus pohjaveteen esitettiin selvitettävän. Tarkasteltavien vaihtoehtojen vähäisyys nähtiin huonona arviointimenettelyn kannalta. Lisäksi esitettiin, että YVA-menettelyn seurantaryhmään tulisi kutsua Lappeenrannan kaupungin edustaja ja erityisesti kaupungin maankäytön suunnittelun tunteva henkilö.

Lappeenrannan kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus antoi lausuntonaan Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle Lappeenrannan Energia Oy:n, Lappeenrannan seudun ympäristölautakunnan, Teknisen lautakunnan, Sosiaali- ja terveystoimikunnan lausunnot tiedoksi ja huomioon otettavaksi ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa käsiteltäessä.

Lappeenrannan Energia Oy

Arviointiohjelmassa on asianmukaisesti ja kattavasti esitetty tarkasteltavaksi biojalostamon ja maakaasun liityntäputken käytön aikaisia ympäristövaikutuksia. Rakentamisen aikaisten vaikutusten arviointi on todettu tarkasteltavan omana kokonaisuutenaan, huomioiden vaikutukset liikenteellisiin järjestelyihin, maa- ja kallioperään, vesistöihin, kasvillisuuteen ja eläimiin, työllisyyteen ja ihmisten viihtyvyyteen. On syytä tämentää, että pintavesistöjen lisäksi putkilinjauksen rakentamisen vaikutukset pohjaveteen on tarkasteltava huolellisesti. Selostusvaiheessa tulee riittävästi arvioida mitä vaikutuksia rakennettavalla kaasuputkella on maaperän vesitalouteen, vesihuollon infraan risteäviin rakenteisiin ja maaperään liukeneviin aineisiin, joita voi mahdollisesti syntyä putkipinnoitemateriaaleista tai putken käyttöönotossa käytettävistä kemikaaleista. Hankkeessa on huomioitava pohjaveden suojelun tärkeys, sillä biojalostamolle johtava tie ja suunniteltu maakaasuputki kulkee Joutsenonkankaan I-luokan pohjavesialueella, jossa sijaitsee jo useampia kunnallisessa käytössä olevia Lappeenrannan Energian vedenottoja sekä uusi lähitulevaisuudessa käyttöönotettavaksi suunniteltu vedenottoaika.

Lappeenrannan seudun ympäristölautakunta

YVA-ohjelmassa on kattavasti esitetty tarkasteltavaksi suunnitellun laitoksen vaikutuksia ihmisiin, maankäyttöön, ihmisten terveyteen, maisemaan, elinoloihin, luontoon, kaupunkikuvaan, kulttuuriperintöön ja luonnonvarojen käyttöön. Kuitenkin ihmisiin

kohdistuvista vaikutuksista sosiaaliset vaikutukset ja terveyteen kohdistuvat vaikutukset tulee tarkastella omina ryhminään, koska molemmat ovat monitahoisia ja niiden tarkastelunäkökulmiltaan erilaisia.

Lappeenrannan tekninen lautakunta

Tekninen lautakunta toteaa, että YVA-ohjelma vaikuttaa selkeältä, monipuoliselta ja jokseenkin riittävältä. Vaikutusten arviointityön kannalta selkeänä puutteena on kuitenkin se, ettei hankkeella ole varsinaista vertailuvaihtoehtoa. Jotta hankkeen vaikutuksia voitaisiin arvioida ja vertailla riittävällä tavalla, tulee hankkeella olla todellinen vertailuvaihtoehto nollavaihtoehdon lisäksi. YVA-menettelyä varten kootussa seurantaryhmässä ei ole edustusta Lappeenrannan kaupungilta. Koska hanke sijoittuu Lappeenrannan kaupungin Joutsenon taajama-alueelle ja hankkeella on vaikutuksia taajama-alueella sekä sen maankäyttöön ja kaavoitukseen, tulee seurantaryhmässä olla mukana maankäytön asiantuntija. Alueen kaavoitustiedot ovat oikein lukuun ottamatta Joutsenon keskustaajaman osayleiskaavaa koskevia valituksenalaisia alueita, joiden osalta Kouvolan hallinto-oikeus teki hylkäävän päätöksen 8.1.2013. Kulttuuriympäristön ja luonnonsuojelualueiden osalta tulee tarkistaa Nevala-nimisen muinaismuiston olemassaolo ja Saaristolan luonnonsuojelualueen (YSA055668) ja Mattilan luonnonsuojelualueen (YSA205755) sijainti. Maisemavaikutusten tarkastelualueen laajuudeksi alustavasti määritelty putken asentamisen vaatima työalueen leveys, noin 30 metriä, ei ole riittävä, kun biojalostamoa varten on rakennettava uusi putki nykyisen putken rinnalle mahdollisuuksien mukaan noin 10 metrin etäisyydelle. Lisäksi Hongiston asuinalueen kohdalla maakaasuputken linjausta on muutettava siten, ettei putki kulje asuinalueen halki. Tämä edellyttää kaavamuutosta.

Lappeenrannan sosiaali- ja terveystoimikunta

Ympäristönvaikutusten arviointiohjelma on toteutettu huolellisesti terveys- ja ympäristönäkökohdat huomioiden. YVA-menettelyssä on riittävästi vertailtu biojalostamon mahdollisia vaikutuksia ihmisen terveydelle, elinoloihin ja viihtyvyyteen, luontoon ja luonnonvarojen käyttöön. Lappeenrannan sosiaali- ja terveystoimikunnalla ei ole huomauttamista Joutsenon puupohjaista biokaasua tuottavan biojalostamon ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Puupohjaisen biokaasun tuotanto 200 MW:n biojalostamolla sijoitettaisiin toteuttamisvaihtoehdossa tehdasalueelle, joka on valmiiksi kaasuverkon alueella. Arviointiohjelmassa todetaan, että hankesuunnitelmien mukaan tämä on ainoa realistinen ja toteutuskelpoinen vaihtoehto. YVA-menettelyn mukaisesti arviointiohjelmassa tulisi esitellä, mitä toteuttamisvaihtoehtoja ja vaikutuksia suunnittelun aikana tullaan selvittämään. Nyt lausuttavassa arviointiohjelmassa on kuitenkin nollavaihtoehdon lisäksi esitetty vain yksi toteuttamisvaihto, mitä voidaan pitää valitettavan suppeana lähtökohtana. Hankkeen sijoittamista jo valmiiksi teollisuustuotannossa olevalle alueelle Etelä-Suomen aluehallintovirasto pitää kuitenkin kannatettavana. Hankkeesta aiheutuvien vaikutusten arvioinnin osalta arviointiohjelmassa ei ole selviä puutteita. Siinä kerrotaan selvitettävän liikenteen lisäyksestä johtuvat melu- ja ilmanlaatuvaikutukset, etenkin herkat kohteet huomioiden. Aluehallintovirasto pitääkin ennakkotietojen perusteella toiminnan aikaisen raskaan liikenteen lisäyksestä aiheutuvia vaikutuksia ihmisten terveyteen hankkeen merkittävimpänä vaikutuksena ja painottaa niiden kattavan selvityksen tärkeyttä.

Suomen metsäkeskus, Julkiset palvelut Kaakkois-Suomi

Hankkeen tavoitteen on korvata fossiilisten polttoaineiden käyttöä tuottamalla ja lisäämällä uusiutuvan raaka-aineen osuutta energiatuotannossa, mikä on muuttuvan metsäsektorin, biotalouden sekä energia- ja ilmastopolitiikan tavoitteiden mukaista.

Arviossa todetaan, että laitoksen kokoluokan mitoitus perustuu tarvittavan raaka-aineen hankintamääriin huomioiden tämän hetkiset korjuusuositukset ja metsänhoidon kestävyyskriteerit sekä kannattavuuden kannalta soveltuvat kuljetusetäisyydet.

Metsähakkeen käyttö on Suomessa voimakkaassa kasvussa. Metsähaketta tuotetaan pääosin päätehakuiden sivutuotteista latvuksista, oksista ja kannoista sekä metsänhoidollisten harvennushakkuiden pienpuusta. Puupolttoaineiden saatavuus ja kysyntä vaihtelee alueittain, mistä syystä myös hinta vaihtelee alueittain. Puu on paikallinen polttoaine, sillä sen kuljettaminen kauaksi ei ole ollut taloudellisesti kannattavaa. Biojalostamossa tarvittavan metsähakkeen saatavuuden jatkuvuuteen on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Jalostamon raaka-ainetarpeeksi esitetään 1 300 000 m³ vuodessa. Pääasiassa raaka-aineena käytettäisiin sellutehtaan puunhankinnan sivutuotteina syntyvää metsähaketta ja kuorta. Biomassa hankittaisiin laitoksen lähialueelta keskimäärin 180 km hankintasäteellä. Osa raaka-aineesta, noin 20 prosenttia, hankittaisiin Venäjältä. On hyvä, että laitoksen tuotantoprosessissa jalostetaan sellutehtaan sivutuotteista biokaasua. Arvioinnissa ei kuitenkaan eritellä kuinka paljon tarvittavasta raaka-aineesta saadaan nykyisen sellutehtaan tuotantoprosessin sivutuotteina ja kuinka paljon kotimaista raaka-ainetta tarvitaan lisää. Tämä erittely on tarpeen, jotta voidaan arvioida energiapuun korjuun eri menetelmien (hakkuutähteiden, nuorenmetsän energiapuun ja kantojen noston) mahdollisia ympäristövaikutuksia. Energiapuun korjuulla voi olla paikallisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia maan fysikaaliseen tasapainoon, happamuuteen, ravinnetasapainoon, hiili-tasapainoon, metsien tauti- ja tuholaisalttiuteen, metsäluonnon monimuotoisuuteen ja vesiensuojeluun. Arvioinnissa tarkastellaan kuitenkin vain raaka-aineen hankinnan maisemavaikutuksia (kohta 6.5.). Myös muut ympäristövaikutukset pitäisi kuulua arvioinnin piiriin.

Metsäkeskus pitää hyvänä, että arviointiohjelmassa kiinnitetään huomiota lähialueen asukkaiden, kansalais- ja ympäristöjärjestöjen tiedonsaantiin ja osallistumismahdollisuuksiin. Arviointiohjelmassa todetaan, että arviointityön aikana selvitetään mahdollisuudet ehkäistä ja rajoittaa hankkeen haittavaikutuksia suunnittelun ja toteutuksen keinoin. Selvitys lieventävistä toimenpiteistä on tarkoitus esittää arviointiselostuksessa. On tärkeää, että arviointiselostuksessa kiinnitetään huomiota edelle olevien metsäenergian hankinnan ympäristönäkökohtiin niiden mahdollisten ympäristö- ja luontohaittojen ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi. Metsäkeskus kannattaa uusiutuvaan metsäenergiaan perustuvaa biokaasun tuotantolaitoksen perustamista Joutsenon Metsä Fibre Oy:n sellutehtaan yhteyteen. Energiapuun korjuun metsätaloudellisiin ympäristövaikutuksiin on syytä kiinnittää enemmän huomiota. Ympäristövaikutuksista huolehditaan parhaiten soveltamalla metsäenergiaan yleisiä kestävän metsätalouden periaatteita.

Etelä-Karjalan museo

Museolla ei ole huomautettavaa YVA-ohjelmaan rakennetun kulttuuriympäristön näkökulmasta. Mahdollisen arkeologisen kulttuuriperinnön osalta lausunnon antaa Museovirasto

Kaksi yksityistä pölypäästöjä ja ilman laatua koskevaa mielipidettä

Suunnitellun biojalostamon pölypäästöiksi on ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa ennakoitu 71 t/a. Ohjelmassa on esitetty, että päästöjen vaikutuksia arvioidaan vertaamalla niitä Lappeenrannan kaupungin kokonaispäästötasoon ja ilmanlaadun nykytilaan. Pölypäästöjä verrataan niille asetettuihin raja-arvoihin ja arvioinnin suorittaa asiantuntija. Biojalostamon pölypäästöt vaikuttavat erittäin suurilta. Sen vuoksi olisi tärkeää mallintaa päästöjen leviämistä ja pitoisuuksia leviämismallilaskelmien avulla.

Lisäksi pitäisi tutkia eri tekniikoita päästöjen rajoittamiseksi. Joutsenossa teollisuuden hiukkaspäästöt ovat jo ennestään korkeat, YVA-ohjelman mukaan toissavuonna 246 t. Hengitettävien hiukkasten pitoisuuksien vuorokausiohjeearvo ylittyi jo toissavuonna Joutsenon keskustassa. Mielestämme hanke on kokonaisuudessaan erittäin positiivinen, koska sillä on merkittävä vaikutus kasvihuonekaasupäästöjen ja fossiilisten polttoaineiden käytön vähenemisessä. Lähialueen asukkaina olemme kuitenkin huolissamme hiukkaspäästöjen määrästä. Rikkipitoisuudet Pulpilla ovat olleet Etelä-Karjalan korkeimmat, joten hengitysilman epäpuhtauksia ei enää haluttaisi lisää alueelle. Vaikutusalueella sijaitsee myös mm. koulu ja päiväkotia. Hiukkaspäästöt ovat tutkimusten mukaan terveydelle erittäin haitallisia. Koska hanke on taajama-alueella, tulisi erityistä huomiota kiinnittää sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten arviointiin ja vähentämiseen.

3. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma tarvittavista selvityksistä ja arviointimenettelyn järjestämisestä. Kaakkois-Suomen ELY-keskus on perehtynyt arviointiohjelmaan ja sen johdosta annettuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin. Yva-lain 9 §:n nojalla arviointiohjelmaan on tarkistettava tämän lausunnon mukaisesti.

Hankekuvaus

Hankkeen nimi on Joutsenon puupohjaista biokaasua tuottava biojalostamo. Arviointiohjelmassa on esitetty hankkeesta vastaavat. Hankkeesta vastaavia ovat Gasum Oy, Helsingin Energia ja Metsä Fibre Oy. Osapuolet selvittävät yhdessä puupohjaista biokaasua tuottavan biojalostamon rakentamista. Hankkeen tarve on perusteltu ja sille asetetut tavoitteet on tuotu selkeästi esille. Biojalostamo tuottaisi uusiutuvasta raaka-aineesta valmistettua puupohjaista biokaasua, joka siirrettäisiin Gasumin kaasuverkostossa käyttökohteisiin, muun muassa Helsingin Energian Vuosaaren voimalaitokselle. Hankkeen tarkoituksena on vastata uusiutuvan energian lisäystavoitteisiin, vähentää hiilidioksidipäästöjä ja parantaa energiatehokkuutta. Hanke sijaitsee Joutsenossa Metsä Fibre Oy:n tehdasalueella, joka on noin kolme kilometriä Joutsenon keskustasta luoteeseen. Suunnitellun biojalostamon tonttialan tarve on noin kolme hehtaaria. Lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat hankealueesta 500 metrin etäisyydellä ja vapaa-ajanrakennukset 1,5 kilometrin etäisyydellä.

Jalostamon raaka-ainetarpeeksi esitetään 1 300 000 m³ vuodessa. Pääasiassa raaka-aineena käytettäisiin sellutehtaan puunhankinnan sivutuotteina syntyvää metsähaketta ja kuorta. Arviointiohjelmasta ei ilmene kuinka paljon puu raaka-ainetta tarvitaan lisää. Tämä erittely on tarpeen, jotta voidaan arvioida energiapuun korjuun mahdollisia ympäristövaikutuksia.

Arviointiohjelmassa esitetty YVA-menettelyn alustava aikataulu on realistinen. Arviointiselostus valmistuu elokuussa ja YVA-menettely päättyy 2013 marraskuussa.

Vaihtoehtojen muodostaminen ja 0-vaihtoehto

Arviointiohjelmassa kerrotaan, että YVA-menettelyssä tarkastellaan polttoainetehollaan 200 MW:n biojalostamon rakentamista ja käyttöä Metsä Fibren Joutsenon tehdasalueella. Nollavaihtoehtona arvioidaan tilannetta, jossa biojalostamoa ei rakenneta. Vaihtoehtojen vähäisyyden perusteluna esitetään hankkeesta vastaavan aiemmin tekemiä selvityksiä, joiden lopputuloksena on päädytty tarkasteltavaan laitokseen ja sijoituspaikkaan, tätä pidetään ainoana realistisena vaihtoehtona. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-lain mukaan arviointiohjelmassa on esitettävä hankkeen vaihtoehdot, joista yhtenä on hankkeen toteuttamatta jättäminen. Arviointiohjelmasta annetuissa

lausunnoissa on myös huomautettu vaihtoehtojen puuttumisesta. Vaihtoehtojen muodostaminen ei ole ollut vuorovaikutteista tai avointa. Arviointiohjelma täyttää kuitenkin YVA-lain vähimmäisvaatimuksen. Arviointiselostuksessa tulisi hieman perusteellisemmin kertoa ennen YVA menettelyn käynnistymistä tehdyistä selvityksistä ja avata niissä tehtyjä johtopäätöksiä.

Tarkasteltavan vaikutusalueen raja

Arviointiselostuksessa tarkastellaan biojalostamon hankealueella ja sen ulkopuolella sijaitsevien toimintojen ympäristövaikutuksia. Alueen ulkopuolella olevia toimintoja ovat muun muassa biojalostamon rakentamisen ja käytön aikainen liikenne, maakaasuputken rakentaminen ja raaka-aineen hankinta. Arvioinnin raja on esitetty tarkemmin vaikutuskohtaisesti. Tarkastelualueella tarkoitetaan arviointiohjelmassa kullekin vaikutustyyppille määriteltyä aluetta, jolla kyseistä ympäristövaikutusta selvitetään ja arvioidaan. Tarkastelualueen laajuus riippuu tarkasteltavasta ympäristövaikutuksesta. Esimerkiksi melun vaikutuksia tarkastellaan noin kolmen kilometrin säteellä biojalostamon sijoituspaikasta. Vaikutusalueella taas tarkoitetaan aluetta, jolla selvityksen tuloksena ympäristövaikutuksen arvioidaan ilmenevän.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelmassa tulee esittää ehdotus tarkasteltavan vaikutusalueen rajauksesta, tällä tarkoitetaan aluetta jonka sisälle jäävät hankkeen kaikki merkittävät ympäristövaikutukset. Ohjelman kuulemisvaiheessa ja yhteysviranomaisen lausunnossa otetaan kantaa rajausesityksen riittävyyteen. Vaikutusten arvioinnin kohdentamisen kannalta rajauksen esittäminen on tärkeä. Siinä hankkeesta vastaava kertoo käsityksensä, minkä alueen sisälle vaikutukset ennakoarvioin mukaan jäävät. Rajauksen sisällä sijaitsevien kohteiden ja alueen ominaisuuksien mukaan voidaan suunnitella arviointimenettelyn järjestämistä. Tarkasteltavan vaikutusalueen esittämisen avulla herätellään myös alueen ihmisiä ja yhteisöjä osallistumaan arviointimenettelyyn ja samalla saatetaan suunniteltu arviointityön alueellinen laajuus yleisön tietoon ja kommentoitavaksi. Arviointiohjelmassa esitetty sanallinen kuvailu on vaikutuskohtaisesti täsmällinen, mutta ohjelmavaiheessa olisi selkeämpää tehdä esitys myös tarkasteltavasta vaikutusalueesta karttarajauksena. YVA-laissa tai asetuksessa ei ole erikseen mainintaa tarkastelualueista tai vaikutusalueista ja niiden suhde tarkasteltavan vaikutusalueen esittämiseen ei ole täysin yksiselitteinen.

Lappeenrannan kaupungin lausunnossa todetaan, että maisemavaikutusten tarkastelualueen laajuudeksi alustavasti määritelty putken asentamisen vaatima työalueen leveys noin 30 metriä ei ole riittävä. Yhteysviranomaisen kehottaa laajentamaan tarkastelualueutta putkilinjan ympärillä riittävästi, siten että kaikki erityiskohteet ja maiseman kannalta arvokkaat alueet tulevat huomioituksi rakentamisen jälkeisissä maisemavaikutuksia arvioitaessa. Tarkasteltavaa vaikutusaluetta tulee laajentaa putkilinjan maisemavaikutusten osalta 500 metriin.

Vaihtoehtojen vertailumenetelmät ja ympäristövaikutusten merkittävyyden arviointi

Arviointiohjelman mukaan vaihtoehtojen vaikutuksia vertaillaan kvalitatiivisen vertailutaulukon avulla. Arviointiselostukseen kirjataan havainnollisella ja yhdenmukaisella tavalla vaihtoehtojen keskeiset, niin myönteiset, kielteiset kuin neutraalitkin ympäristövaikutukset. Samassa yhteydessä arvioidaan vaihtoehtojen ympäristöllinen toteutettavuus ympäristövaikutusten arvioinnin tulosten perusteella. Hankkeen vaikutusten merkittävyyden arviointia käsitellään lisäksi seurantaryhmässä, joka kommentoi ja muokkaa konsultin laatimaa alustavaa merkittävyydsarviota kokouksessaan. Asukkaiden, seurantaryhmän ja toiminnanharjoittajien näkemykset kirjataan YVA-selostukseen.

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointimenettelyssä on vain yksi toteutusvaihtoehto jota verrataan 0-vaihtoehtoon. Vertailuasetelma ei ole erityisen hyvä YVA-menettelyn vaikuttavuuden kannalta. Vaihtoehtojen vertailussa tiivistetään päätöksentekoa varten YVA-menettelyssä tuotettu informaatio. Hyvin ja tasapuolisesti tehty vaihtoehtojen vertailu on arviointimenettelyn vaikuttavuuden kannalta erittäin tärkeää. Koska toteutusvaihtoehtoja on vain yksi, arviointiselostuksessa tulee painottaa eri ympäristövaikutusten merkittävyyden arviointia. Vaikutusten merkittävyyden pohjalta tulee arvioida myös hankkeen toteuttamiskelpoisuutta. Vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa voidaan tukeutua faktatietoihin, mutta pohjimmiltaan se on aina subjektiivista ja arvosidonnaista. Vertailun tulokset on hyvä tiivistää mahdollisuuksien mukaan myös taulukkomuotoon ja vaihtoehtojen kokonaisvaltainen vertailu sekä toteuttamiskelpoisuus tulee esittää sanallisesti. Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että vaikutusten merkittävyyksiä käsitellään myös seurantar ryhmässä ja eri näkökantojen kirjaamista arviointiselostukseen.

Hankkeen vaikutukset ja niiden selvittäminen

Ympäristön nykytilan kuvaus

Ympäristön nykytilan kuvaus on perusta sille, että vaikutusten tunnistaminen ja vaikutusselvitykset tulevat kohdennetuiksi asianmukaisella tavalla ja oikeisiin asioihin. Arviointiohjelmassa on alueen nykytila kuvattu olemassa olevan tiedon perusteella. Nykytilan kuvauksen tarkkuus on ollut riittävä arviointimenettelyn suunnittelua varten. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on tarkennettava tarkasteltavan vaikutusalueen nykytilan kuvausta arviointimenettelyn aikana tehtyjen selvitysten perusteella. Lappeenrannan kaupungin lausunnossa on todettu, että alueen kaavoitustiedot ovat oikein lukuun ottamatta Joutsenon keskustaajaman osayleiskaavaa koskevia valitusenalaisia alueita, joiden osalta Kouvolan hallinto-oikeus teki hylkäävän päätöksen 8.1.2013. Kulttuuriympäristön ja luonnonsuojelualueiden osalta tulee tarkistaa Nevala-nimisen muinaismuiston olemassaolo ja Saaristolan luonnonsuojelualueen (YSA055668) ja Mattilan luonnon-suojelualueen (YSA205755) sijainti. Nämä tarkennukset tulee tehdä arviointiselostukseen.

Arvioitavat vaikutukset ja arviointimenetelmät

Arviointiohjelmassa todetaan, että biojalostamohankkeen merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät alustavan arvion mukaan kuljetuksiin ja meluun. Muita biojalostamon keskeisiä ympäristönäkökohtia ovat muun muassa raaka-aineen hankinta, päästöt ilmaan ja veteen sekä mahdolliset onnettomuus- ja häiriötilanteet. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan merkittävimmät vaikutukset on tunnistettu ja arvioinnissa tulee erityisen huolellisesti arvioida näitä vaikutuksia ja selvittää niiden lieventämismahdollisuuksia. Arviointimenettelyn yhtenä tavoitteena on lisätä kansalaisten tiedonsaantia, joten arviointimenettelyn aikana saadussa palautteessa esitettyihin kysymyksiin tulisi vastata arviointiselostuksessa.

Arviointiohjelmassa on tuotu hyvin esille eri vaikutusten arviointimenetelmät. Käytettävät arviointimenetelmät on kuvattu kunkin tarkasteltavan vaikutuksen kohdalla. Menetelmäkuvausten lisäksi olisi voinut pohtia myös sisältykö joidenkin vaikutusten selvittämiseen vaikeuksia, tiedollisia puutteita ja epävarmuustekijöitä. Yhteysviranomaisen esittää jäljempänä eräitä painotuksia ja lisäyksiä suunniteltujen vaikutusten arviointiin.

Kuljetukset ja niiden vaikutukset liikenteeseen

Biojalostamon toiminnan aikainen liikennemäärä on noin 160–200 autoa vuorokaudessa. Nykyisten tehtaiden kuljetusmäärät ovat noin 350–400 raskasta ajoneuvoa vuorokaudessa eli biojalostamo lisää kuljetusmääriä alustavan arvion mukaan noin 50 prosentilla. Arviointiohjelmassa on hyvin esitetty liikenteestä aiheutuvien vaikutusten selvittäminen. Yhteysviranomaisen korostaa, että liikennemäärien lisäksi vaikutusar-

vioinnissa on tarkasteltava lisääntyvästä liikenteestä aiheutuvia vaikutuksia. Melun lisäksi vaikutuksia voi olla liikenneturvallisuuteen ja ilman laatuun. Vaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon erityiskohteet, kuten koulut, liikuntapaikat ja muut kohteet joihin liikenteen lisäys voi vaikuttaa. Melunvaikutuksen merkittävyyttä tulee tarkastella erityisesti melulle altistuvan väestön määrän ja erityiskohteiden suhteen. Jos laskelmien mukaan ulkomelu ylittää valtioneuvoston päätöksen (193/92) päivä- tai yöajan melun ohjearvot asuintalojen tai terveydensuojelulain mukaisten häiriintyvien kohteiden kohdalla, tulee arvioida myös sisämelutaso näissä kohteissa.

Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi on kuvattu hyvin. Arvioinnissa kartoitetaan myös lähialueen niin sanotut herkat kohteet, kuten päiväkodit, koulut ja vanhainkodit, jotka ovat muuta väestöä herkempiä mahdollisille haittavaikutuksille. Eri toimijoiden suhtautumista hankkeeseen selvitetään muun muassa hyödyntämällä YVA-ohjelmavaiheen yleisötilaisuudessa ja hankkeen seurantar ryhmässä esitetyjä näkemyksiä. Lisäksi tutustutaan arviointiohjelmasta annettuihin mielipiteisiin sekä mediassa esitettyyn hankkeen kannalta oleelliseen biojalostamoa koskevaan tietoon ja keskusteluun. Yhteysviranomaiselle toimitettiin vain kaksi arviointiohjelmaa koskevaa yksityistä mielipidettä ja ohjelmaa koskevassa yleisötilaisuudessa oli niukasti yleisöä. Sosiaalisten vaikutusten arviointia tulisi syventää siten, että hankitaan alueelta aktiivisesti tietoa. Sosiaalisia vaikutuksia tulisi tutkia esimerkiksi haastatteleamalla tarkasteltavalla vaikutusalueella sijaitsevien erityiskohteiden käyttäjiä tai henkilökuntaa ja tekemällä muita kohdennettuja selvityksiä. Hankkeen lähistöllä sijaitsee ainakin yksi koulu, jonka oppilaiden koulumatkoihin lisääntyvä liikenne voi vaikuttaa.

Päästöt ilmaan ja niiden vaikutukset ilmanlaatuun

Arviointimenetelmät ja arvioitavat ilmanlaadun tekijät on hyvin esitetty. Arviointiohjelmasta annetuissa mielipiteissä on tuotu esille lähiasutuksen huoli ilman hiukkaspitoisuuksista. Arviointiselostuksessa tulee esittää, mitä vaikutuksia hankkeella on lähialueen hengitysilman hiukkaspitoisuuteen ja sitä kautta ihmisten terveyteen. Selostuksessa tulee myös tarkastella ilmapäästöjä erilaisissa poikkeus- ja onnettomuustilanteissa sekä aiheutuuko hankkeesta mahdollisesti hajukaasupäästöjä. Biojalostamon mahdollisten hajupäästöjen merkittävyyttä tulee kuvailla vertaamalla päästöjä jo oleviin päästöihin ja niiden toistuvuuteen.

Vaikutukset pohjaveteen

Maakaasuputken rakentamisen vaikutuksia pohjaveteen arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti Salpausselän eteläpuoleisella alueella mahdollisesti esiintyvä paineellinen pohjavesi, rakentamisen vaikutukset pohjaveden pinnan korkeuteen ja haitallisten purkautumisten estäminen. Linjan suunnittelussa tulee huomioida myös alueelle sijoittuvat mahdolliset pilaantuneet alueet ja niistä aiheutuvat välilliset ympäristövaikutukset. Nykyiselle maakaasuputkilinjalle sijoittuu osa entistä taimitarha-aluetta, jonka alueella maaperässä on todettu kohonneita torjunta-ainepitoisuuksia, josta voi aiheutua erityistoimenpiteitä maamassojen käsittelyyn. Kaasulinjan lähistöön sijoittuu paikallisesti arvokas Ahvenlammen harjualue. Pohjavesivaikutusten arvioinnissa tulee käyttää riittävää hydrogeologista asiantuntemusta.

Metsäenergian korjuun ympäristövaikutukset

YVA-laissa ympäristövaikutuksella tarkoitetaan myös hankkeen suoria tai välillisiä vaikutuksia luonnonvarojen hyödyntämiseen. Ohjelman mukaan arviointiselostuksessa tullaan esittämään tehdyt tutkimukset ja niihin perustuvat metsäenergiapuun hankinnan ympäristövaikutukset, kuten vaikutukset puuntuottokykyyn, luonnon monimuotoisuuteen ja maaperään. Näiden lisäksi on selvítettävä, mitä tutkimustietoa on metsäenergian korjuun vaikutuksista metsätalouden vesistökuormitukseen ja aiheut-

taako mm. kantojen nosto muutoksia taimikon hoidon tarpeeseen, ja sitä kautta uusiutuvan luonnonvaran hyödynnettävyyteen.

Tuhkan ja sivutuotteiden käsittelyn ja loppusijoituksen vaikutukset

Biojalostamossa syntyy hiiltojäännöstä noin 14 000–19 000 tonnia vuodessa ja lisäksi kaasuttimesta poistetaan petimateriaalia noin 6 900 tonnia vuodessa. Arviointiselostuksessa on esitettävä mihin tuhka aiotaan sijoittaa ja mitä vaikutuksia sijoituksesta voi aiheutua.

Onnettomuus- ja häiriötilanteiden vaikutusten arviointi.

Laitoksen ympäristöonnettomuusriskien tyyppi, niiden todennäköisyys ja ympäristövaikutukset arvioidaan asiantuntijatyönä. Laitokselle tyypillisten häiriötilanteiden osalta esitetään niiden arvioitu kesto ja arvio vaikutuksista ympäristöön. Onnettomuuksien ja häiriötilanteiden estämiseksi tai seurausten lieventämiseksi esitetään eri keinoja. Mahdolliseksi onnettomuudeksi mainitaan tulipalo. Arviointiohjelmassa olisi voinut esittää alustavan luettelon, mitä muita onnettomuuksia tämän tyyppisessä laitoksessa saattaisi tapahtua. Arvioinnin suorittaa kokenut teollisuusprosessien onnettomuus- ja häiriöriskeihin perehtynyt asiantuntija. Arviointia tekevän asiantuntijan on oltava yhteydessä myös pelastusviranomaisiin ja käytettävä myös heidän asiantuntemusta arvioinnin suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Ympäristönsuojelua koskevat suunnitelmat, ohjelmat, tavoitteet ja Natura-2000 kohteet

Arviointiselostuksessa tulee esittää arvio eri vaihtoehtojen suhteesta hankkeen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin. Arviointiselostuksessa on todettava onko hankkeella vaikutusta Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamiseen ja onko hankkeella mahdollisesti vaikutuksia Natura 2000 kohteisiin.

Haitallisten vaikutusten lieventäminen ja seuranta

Arviointimenettelyn aikana selvitetään mahdollisuudet ehkäistä ja rajoittaa hankkeen haittavaikutuksia suunnittelun ja toteutuksen keinoin. Selvitys lieventämistoimenpiteistä esitetään arviointiselostuksessa. Lieventämistoimien osalta on todettava kuinka sitoutuneita hankkeesta vastaavat ovat toimien käyttöön ja sopivatko ne esimerkiksi ympäristöluvan lupamääräyksiksi. Arviointiselostus tulee sisältämään myös ehdotuksen ympäristövaikutusten seurantaohjelmaksi.

Tiedottaminen ja kansalaisten osallistuminen

Yhteysviranomainen katsoo, että suunniteltu tiedottaminen ja osallistumisjärjestelyt vastaavat YVA-lain vaatimuksia. Lappeenrannan kaupungin lausunnon mukaisesti seurantaryhmää voisi laajentaa Lappeenrannan kaupungin edustaja ja erityisesti kaupungin maankäytön suunnittelun tuntevalla henkilöllä.

Raportointi

Raportti on onnistunut. Sen rakenne on selkeä, sisältö ymmärrettävä ja helposti luettava. Sen painoasu on myös hyvä.

Johtopäätökset

Yva-lain tavoitteena on kansalaisten tiedon saannin sekä osallistumisen turvaaminen ja ympäristöasioiden huomioon ottaminen päätöksenteossa. Arviointiohjelma yhdessä yhteysviranomaisen siihen edellyttämien lisäyksineen antaa hyvät lähtökohdat hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnille.

4. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto on nähtävillä yhdessä arviointiohjelman kanssa arviointimenettelyn ajan 22.5.2013 alkaen sähköisesti osoitteessa www.ymparisto.fi/kas/yva.

Ylijohtaja

Leena Gunnar

Ylitarkastaja

Antti Puhalainen

LIITTEET Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet on toimitettu hankkeesta vastaaville.

JAKELUT JA MAKSUT

Gasum Oy, PL 21, 02151 Espoo
Helsingin Energia, 00090 Helen
Metsä Fibre Oy, PL 30, 02020 METSÄ

Maksu 2037,50 euroa
Laskutusosoite:
Metsä Fibre Oy, 00200 Metsä, viite Helka-projekti/Pertti Lehmonen

Peruste: Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen maksullisista suoritteista 27.12.2012/907

TIEDOKSI Lappeenrannan kaupunginhallitus

Etelä-Karjalan liitto
Etelä-Suomen AVI
Etelä-Karjalan pelastuslaitos
Museovirasto
Etelä-Karjalan maakuntamuseo
Suomen metsäkeskus Julkiset palvelut Kaakkois-Suomi PL 68 48600 KARHULA
Saimaan vesi- ja ympäristötutkimus Oy, PL 17, 53851 Lpr
Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry
Suur-Saimaan kalastusalue, PL 46, 53101 Lpr
Yksityiset mielipiteen esittäjät 2 henkilöä
Pöyry Finland Oy
Suomen ympäristökeskus
Ympäristöministeriö